

Par un arrêt du 29 septembre 2014, la cour d'appel de Liège rappelle les critères à prendre en compte pour établir l'aggravation du risque assuré en cours de contrat.

L'assureur avait limité son intervention dans le cadre d'une police assurance individuelle accident prévoyant notamment, en cas de décès le paiement d'un capital. Selon l'assureur, le preneur d'assurance qui était également la tête assurée ne l'avait pas informé de son changement de profession (passage de chauffeur de poids lourd indépendant à celui de débardeur de grumes).

L'assureur considérait que l'exercice de la profession de débardeur constituait une aggravation sensible et durable du risque et relevait d'une tarification du risque différente.

La cour constate toutefois l'absence de document précontractuel révélant que le métier de débardeur constituait pour l'assureur un élément d'appréciation du risque entraînant une augmentation de prime et qu'il n'est pas établi que le preneur d'assurance devait considérer l'exercice de la profession de débardeur comme de nature à aggraver de façon sensible le risque de survenance de l'événement assuré. La cour considère dès lors que l'assureur ne pouvait réduire sa prestation selon la prime payée et la prime que le preneur aurait dû payer si l'aggravation avait été prise en considération.

En raison de la nature du risque (couverture décès), la cour ne retient pas le critère de l'augmentation de l'intensité du risque mais se limite à celui de l'aggravation du risque de survenance du risque, seul visé expressément par l'article 81. La doctrine a, à plusieurs reprises, souligné que les éléments d'appréciation du risque dans le chef de l'assureur ne se limitent pas au risque de survenance de l'événement assuré mais concernent également l'intensité du risque, à savoir l'augmentation des conséquences de la réalisation du risque. Elle propose une interprétation large de l'article 81 et suggère d'étendre contractuellement le devoir d'information du preneur d'assurance via les conditions générales (M. FONTAINE, *Droit des assurances*, 4e éd., Larcier, 2010, p. 189; V. DE WULF, note d'observations sous Civ. Nivelles (1ère ch.), 22 juin 2011, *For. ass.*, 2012, p. 90).

8. ECONOMISCH STRAFRECHT/DROIT PÉNAL ÉCONOMIQUE

*Dirk Libotte*⁷

Rechtspraak/Jurisprudence

Europees Hof voor de Rechten van de Mens 20 mei 2014

Glantz / Finland

STRAFRECHT – ALGEMENE BEGINSELEN

Non bis in idem – Artikel 14, 7. IVBPR – Artikel 4, 1., zevende aanvullend protocol bij het EVRM – Identiteit van feiten of substantieel dezelfde feiten – Verschillende belastingaangiften

DROIT PÉNAL – PRINCIPES GÉNÉRAUX

Non bis in idem – Article 14, 7. – Article 4, 1., septième protocole additionnel à la CDH – Identité des faits ou faits en substance les mêmes – Déclarations d'impôt différentes

Over de toepassing van het “*ne bis in idem*”-beginsel in strafzaken is de laatste jaren een groeiende Europese en nationale rechtspraak ontstaan. Hierbij zetten de Europese rechtscollèges (Hof van Justitie en Europees Hof voor de Rechten van de Mens) de bakens uit; de Belgische nationale rechtspraak volgde vaak maar schoorvoetend. Eén van de punten waarop de nationale rechtspraak het steeds moeilijk heeft gehad om de “ruime” Europeesrechtelijke interpretatie te volgen, is deze van het begrip “idem”: de identiteit van de feiten.

Sedert het mijlpaalarrest *Zolothukin* van het EHRM, bestaat er geen enkele twijfel meer over dat een tweede vervolging niet mogelijk is voor dezelfde feiten of voor feiten die substantieel dezelfde zijn, en dit ongeacht de juridische kwalificatie die aan die feiten wordt gegeven⁸. Het EHRM heeft zich hiermee *expressis verbis* aangesloten bij de interpretatie die het Hof van Justitie reeds hanteerde. Dit principe werd intussen ook door de hoogste Belgische rechtspraak aanvaard. Zo kan worden verwezen naar arresten van het Grondwettelijk Hof van 19 december 2013⁹ en 3 april 2014¹⁰ en naar een arrest van het Hof van Cassatie van 3 januari 2012¹¹. Overname van de principes uiteengezet door het EHRM leidde

⁷ Advocaat te Brussel.

⁸ EHRM 10 februari 2009, *Zolothukin / Rusland*, overw. 81 *et seq.*

⁹ GwH 19 december 2013, www.const-court.be, *Arr.GwH* 2013, afl. 5, 3215, *BS* 27 maart 2014, p. 26.889 en andere vindplaatsen.

¹⁰ GwH 3 april 2014, nr. 61/2014, www.const-court.be, *T.Strafr.* 2014, 293, noot K. VANDERHOUWAERT, “*Una via*-principe ongrondwettelijk wegens schending van het *non bis in idem*-beginsel. Een aantal beschouwingen”.

¹¹ Cass. 2 januari 2012, P.11.0894.N.

evenwel niet steeds tot eenzelfde toepassing ervan aangaande de notie “*idem*”¹².

Ingevolge een arrest van het EHRM komt de restrictieve houding van de Belgische rechtbanken verder onder druk te staan¹³. In de zaak die aan dat arrest ten grondslag lag, had de heer Glantz het voorwerp uitgemaakt van een fiscale procedure waarin hem voor de aanslagjaren 2000 tot 2004 verweten werd verdoken dividenden te hebben ontvangen zonder deze aan te geven, voor een totaal van 209.137 EUR. De heer Glantz kreeg hiervoor een fiscale geldboete opgelegd waarvan het strafrechtelijk karakter niet betwist werd. Vervolgens werd de heer Glantz ook strafrechtelijk vervolgd. Bijzonder is evenwel dat de periode en de bedragen waarover deze strafrechtelijke vervolging handelde, gedeeltelijk afweken van deze van de fiscale procedure: in de strafzaak ging het over de aanslagjaren 1997-2003, en om een totaal bedrag van 500.895 EUR aan niet-aangegeven inkomsten.

Niettegenstaande er dus een duidelijk verschil was aangaande het bedrag van de beweerdelijk ontdoken belasting én aangaande de periode (waarbij is op te merken dat de heer Glantz voor de aanslagjaren 1997-1999 foutieve aangiftes heeft ingediend die niet het voorwerp hebben uitgemaakt van de fiscale procedure en bestrafing), oordeelde het EHRM dat de strafrechtelijke vervolging van de heer Glantz in haar geheel verboden was krachtens het *ne bis in idem*-beginsel. Het Hof overwoog daartoe het volgende:

“53. In the present case the parties agree that both sets of proceedings arose from the same facts. The Court agrees with the parties: both sets of proceedings arose from the same applicant’s failure to declare income. Both sets of proceedings also concerned, at least partly, the same period of time and also approximately the same amount of evaded taxes.”

Hiermee geeft het Hof eens te meer te kennen dat aan de notie van “identieke feiten” of “substantieel dezelfde feiten” een ruime uitlegging moet worden gegeven: het feit dat beide vervolgingen betrekking hebben op gedeeltelijk andere aanslagjaren en gedeeltelijk andere bedragen, sluit de toepassing van het *ne bis in idem*-beginsel volgens het Hof niet uit.

¹² Zie bv. Cass. 24 juni 2014, *T.Strafr.* 2014, 313, noot H. VAN BAVEL, “‘Idem’ betekent niet altijd hetzelfde”.

¹³ EHRM 20 mei 2014, *Glantz / Finland*.

9. MEDEDINGING EN GEREGLIEERDE SECTOREN/DROIT DE LA CONCURRENCE ET SECTEURS RÉGULÉS

*Marieke Van Nieuwenborgh*¹⁴

Wetgeving/Législation

Directive relative à certaines règles régissant les actions en dommages et intérêts en droit interne pour les infractions aux dispositions du droit de la concurrence des Etats membres et de l’Union européenne

CONCURRENCE

Droit européen de la concurrence – Généralités – Actions en dommages et intérêts

MEDEDINGING

Europees mededingingsrecht – Algemeen – Schadevorderingen

Le 10 novembre 2014, le Conseil de ministres de l’UE a adopté la directive relative aux actions en dommages et intérêts pour les infractions aux règles concernant les ententes et les abus de position dominante¹⁵. La directive a été publiée au *Journal officiel de l’UE* le 5 décembre 2014. Les Etats membres ont jusqu’au 27 décembre 2016 pour transposer la directive dans leurs législations nationales.

Rechtspraak/Jurisprudence

Hof van beroep Gent 1 oktober 2014

Ducati North Europe / DD Bikes

Zaak: 2010/AR/3351

MEDEDINGING

Belgisch mededingingsrecht – Restrictieve mededingingspraktijken – Verticale overeenkomsten – Toegang tot selectief distributienetwerk – Leveringsweigering

CONCURRENCE

Droit belge de la concurrence – Pratiques restrictives – Accords verticaux – Accès au réseau de distribution sélective – Refus de fourniture

Het arrest van het hof van beroep van Gent van 1 oktober 2014 kadert in een geschil tussen motorproducent Ducati en één van zijn gewezen distributeurs DD Bikes. DD Bikes wenste te worden erkend als hersteller van Ducati. Ducati weigerde echter toegang te verlenen tot zijn selectief distributienetwerk, omdat het enkel werkte met erkende herstellende die eveneens motorfietsen verdelen. Het hof van beroep diende zich in deze stakingsprocedure uit te spreken over de vraag of deze weigering

¹⁴ Advocaat te Brussel.

¹⁵ Pour une discussion du contenu de la directive, voy. A. SOHET, « Actualités Concurrence », *R.D.C.* 2014, 730-731.